

Något om Ulrikas historia

Fram till år 1896, hörde Ulrika socken till Valkebo härad: Innan dess hade socknens olika byar och gårdar tillhört förutom Valkebo, även Kinda, Ydre och Vifolka härader. Ulrika socken bekräftades som eget pastorat genom en kunglig resolution den 5 februari 1796. Socknen var då utbruten ur Nykil, Gammalkil, Västra Harg, Malexander och Kisa socken. Dessförinnan hade Ulrika varit en kapellförsamling, där gränsbönderna hade skyldigheter mot sina respektive ursprungliga socknar. Enligt kyrkobokens noteringar ska skogsbönderna vid gränstrakten av Nykil, Gammalkil, Kisa och Malexander socknar försökt att uppföra en kyrka redan i slutet av 1400-talet. För detta ändamål krävdes kungens tillstånd. Då pest och krig härjade fick detta skjutas upp till bättre tillfälle.

Bönderna hade minst 2 mil till sina kyrkor och detta innebar att man fick färdas mer än 4 mil för ett besök. Några egentliga vägar saknades, utan man fick färdas på skogsstigar. Dessa kunde vara nog så leriga om höst och vår och dessutom belagda med is på vintern. Det var vanskligt och farligt att få nyfött barn till dop skulle ske senast 8 dagar efter födseln. Att få de avlidna till begravning blev dyrt pga avståndet, då man även måste anlita avbytare, för att få kistan till kyrkan. Förutom detta stannade många ungdomar hemma på helgen och spelade kort, kastade kägla, ägnade sig åt fiske eller andra än syndigare ting.

Enligt en sägen, ska bonden Samuel Larson från byn Voprödsle mist sitt nyföda barn på väg till dopet. Bondens häst hade halkat på isen och barnet fallit illa.

Samuel tog initiativ till att uppvakta kungen i Stockholm och historien skulle ha rört drottning Ulrika Eleonora, som lovat stödja saken. En uppvaktning gjordes 1732 hos biskopen i Linköping utan att leda någonstans. Bönderna lyckades emellertid övertala kornetten Birger von Gardemein på Stora Broby att ta sig an frågan om ett kyrkobygge. Von Gardemein sände en skriftlig begäran, undertecknad av 14 bönder, till Kungl. Maj:t. Ärendet togs upp vid 1734 års riksdag. Efter utredning och yttrande hos häradsrätten, domkapitlet och häradshövdingen beslöt sedan 1736 års riksdag att godkänna att bönderna skulle få uppföra en kyrka.

Den 1 juni 1737 invigdes så kyrkan av biskopen. Kyrkan blev kallad Ulrika Eleonora efter drottningen. Hälften av all uppvaktning vid invigningen fick inte plats i kyrkan, utan fick stå utanför. Kyrkan var emellertid inte helt färdig till invigningen, utan spån på väggar och tak sattes dit senare. År 1742 byggdes kyrkans vapenhus och 1755 uppfördes en läktare i kyrkan. Korets tak fick målningar, som föreställer treenigheten, utförda av mästern I G Stoltz i Vadstena.

Till den nya kyrkan skänktes utsmyckningar av olika slag. Drottningen skänkte ett kalkkläde, nattvardskärl såsom en förgyllt vinkanna, kalk och oblatask, ett förgyllt dopfat m.fl. föremål. En predikstol från Västra Eneby skänktes av ryttmästaren Gustav Drakes änka, Elisabeth Haddorss. Kronprinsessan Ulrika Lovisa skänkte en stor klocka. Sockenborna gjöt om tre mindre klockor, som de tidigare fått tillskänkts, till en stor klocka och en klockstapel för dessa båda större klockor uppfördes 1752. Friherrinnan och hovfröken Emerentia von Dyben skänkte en altartavla. Även Tyska församlingen i Stockholm skänkte en tavla. Paret från Stora Farsbo, Martin Gustav Planck och hans fru, Hedvig Magdalena Runberg, dåvarande kyrkoherdens dotter, skänkte 1786 en hov av svart sammet och guldgaloner. 1798 bidrog paret Planck från Stora Farsbo även med 1000 kronor, medan kyrkan bidrog med 2000 kronor till inköp av en orgel med 7 stämmor, byggd 1734 av Johan Nicklas Cahman. Sockenbornas medel var starkt begränsade, men 1768 inköptes för egna medel en sockenbudskalk av silver och en förgyllt brudkrona med 27 stenar. Denna brudkrona lånades sedan ut mot en avgift på 2 skilling vid kronbröllop.